

Kohtaamisia ateljeessa
PIRKKO ARSTILA KUVAT JUKKAVATANEN

HARRI KIVEN TAITEESSA ON PISARA
kosmista kaipausta

Harri Kiven työt sysäävät mielikuvituksen liikkeelle. Ne ovat säihkyviä planeettoja kiitämässä avaruudessa. "Plutoja" täynnä kosmista kaipausta, mukana toivoa ja rakkautta. Suunnattomia, kimaltavia seinäkoruja, jotka muuttuvat, syttyvät ja sammuvat valon mukaan. Teoksissa iskeytyvät yhteen pehmeä ja kova, pinta ja syvyys, valo ja pimeyden varjot.

Kolmiulotteisista töistä nousee katsojan mieleen ensimmäiseksi kirkas lammen jää, sellainen ohut syysjää, joka voi milloin tahansa risahtaa rikki. Sen läpi näkee salaiseen, vedenalaiseen maailmaan, jossa oudot olennot uiskentelevat. On

fosforia, kameleonttia, helmiäistä ja metallikimmeltä. Toiset työt näyttävät kaukaa hiljaisilta tähdistöiltä, mutta niitä lähestyessä värit heräävät ja alkavat flirttailla silmän kanssa.

Harri Kivi on töidensä näköinen mies: värikkäät vaatteet, räväkkä puhe, vilkkaat eleet. Puhetulvan keskelle ryöpsähtää välillä iso nauru. Silloin hän muistuttaa nuorta **Jouko Turkkaa**.

Harri Kivi asuu keskellä Helsinkiä. Ikku-noista välkky meri ja taustalla kohisee liikenne. Sisustus on viimeisen päälle – koti voisi olla Pariisissa tai New Yorkissa. Taidetta on pitkin seiniä ja lattioita. Kirjakasojä ja designesineitä. Taideteoksiksi voi lukea myös kaksi burmalaista kissaa, jotka venyttelevät sohvalla esteettisessä muodostelmassa. Kerrostalon alakerrassa sijaitsee työhuone, jossa ”Plutot” ovat valmiina lentoon.

– Kaikissa töissäni kulkee jollakin tavalla mukana suhde kotiin ja kaipuuseen. Tämän ikäisenä hyväksyn tuon kaipuuni, vaikka en enää muistakaan, minne ja mitä kaivata. Se on minun verenkierrassani ja aineenvaihdunnassani, halusin tai en. On myös jotakin, jota en pysty avaamaan – enkä haluakaan. Katsoja ehkä aistii sen silti, hän sanoo.

Kolmiulotteisuuden viehäytys

– Minua kiinnostavat kaikki uudet tekniikat ilman itseisarvoa, elämmehän 2000-lukua. Kolmiulotteisuus viehättää, koska siinä maalaus tulee ulos tavanomaisista puitteista. Pyöreä muoto kiinnostaa minua pakkomielleisesti, se on avaruuden kieltä. Yksi suurista esikuvistani on japanilainen naistaiteilija **Yayoi Kusama**, joka tuottaa tuotannossaan myös loputtomasti pyöreää. Hän on aika huikea! Tässä kohden Kiven kädet huitelevat ilmaan ympyröitä.

– Haluan luoda teoksia, jotka katsovat takaisin ja ovat eri suunnista eri näköisiä. Värien ja sisäisten varjojen pitää muuttua valon mukana, hän selittää.

Siksi hänen työnsä ovatkin oikeastaan suuria seinäkoruja, veistosten ja maalausten välimuotoja. Ne näyttävät siltä kuin niillä olisi oma elämä ja kohtalo.

Kolmen vuoden prosessin myötä työt saivat lopullisen asunsa:

”Taide ja rakkaus ovat olleet minun pelastukseni”

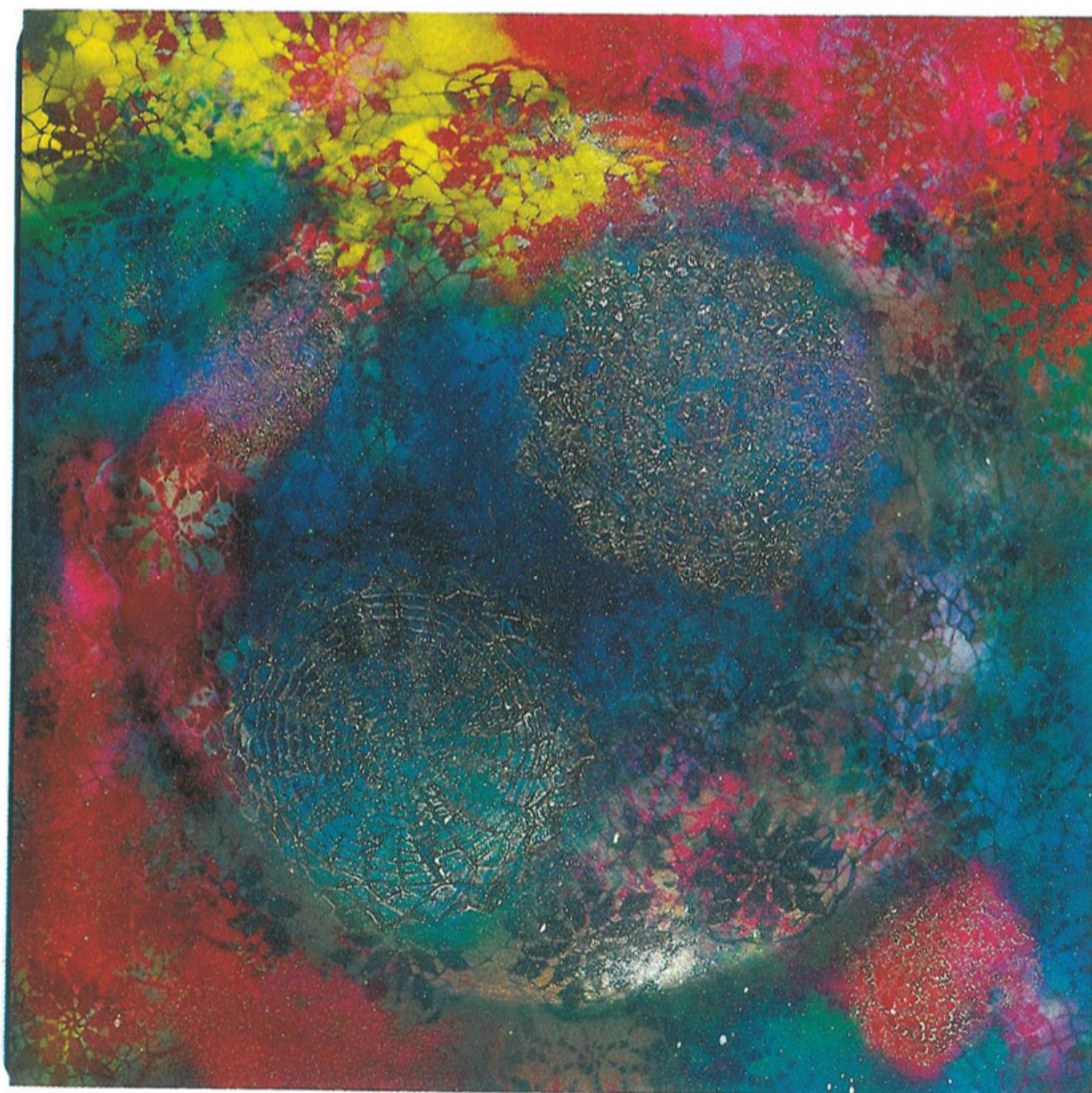
– Työskentely on hyvin arkista ja yksinäistä, tukkimiehen hommaa. Pitää olla asketismiin viehätty, jotta siitä vaiheesta selviää. Ja kun se päättyy, astun kuin syvästä tunnelista takaisin ihmisten pariin, hän kertoo.

Lapsuus, jota ei voi valita

Harri Kivi tiesi aina, että hänestä tulisi isona taiteilija. Hän kasvoi lastenkodissa, jossa ei ollut minkäänlaista vapautta. Ei ollut edes omia sukia tai paitaa!

– Ihmisen yksi tärkein asia on vapaus! Taiteilija on vapaa! Mitään muuta mahdollisuutta minulla ei ollutkaan, hän huudahtaa.

Tie itsenäiseksi taiteilijaksi oli kuin hiekkapaperilla revittyä vereslihaa. Sekä isä että äiti olivat hyljänneet hänet. Oli pahoinpitelyä ja heitteillejättöä. Isä on yhä elossa, mutta äiti

Kissojen taivas, 2005

kuoli vuosia sitten. Harri ei halua tietää yksityiskohtia.

– Olen lukenut ja kuullut klassisesta äidinrakkaudesta, mutta en ole itse sitä koskaan kokenut.

– Äiti etsi turvallisuutta, mutta löysi aina vääriä miehiä. Siihen hän myös kaatui. **Saara** ei ollut ainoa nainen, joka tekisi mitä hyvänsä saadakseen miehensä hyväksynnän. Mutta en jaksaa ymmärtää sitä, että kokemani väkivallan takana oli myös äiti silloisen miehensä kanssa.

– Lapsella pitäisi olla aikuisena oikeus nostaa kanteen jälkikäteen sellaisia kasvattajiaan vastaan, jotka ovat syyllistyneet väkivallantekoihin. Minulle lapsen koskemattomuus on yksi tärkeimmistä humanistisuuden liittyvistä arvoista, hän sanoo.

Harrin uskon elämään pelasti sijaishoti rajamäkeläisessä perheessä, jossa oli rakkautta ja lämpöä. Lähes kouluikään saakka hän sai elää muutaman vuoden tasavertaisesti perheen omien lasten lailla.

– Biologisen äitini haudalla ihmettelin, kuka siellä on, Harri Kivi sanoo ja siteeraa **Pentti Saarikoskea**: ”Jokaisella on tämänsä”.

Taiteilija ei pääse menneisyytensä pakoon.

Kokemukset kulkevat kaikessa mukana ja häilyvät hänen töissään:

– Nykyään lapset saavat kauheuksien jälkeen terapiaa ja apua, mutta siihen aikaan se oli vierasta. Nyökyteltiin, että hyvinpä poika on selvinnyt, koska olin niin iloisen oloinen. Mutta ilon alla piili rikkinäisyyttä, johon kukaan ei reagoinut, Harri Kivi sanoo.

– Minulla on ollut matkassa paljon onnea. Elämä on vienyt ja olen uskaltanut hypätä sen kyytiin. Taide ja rakkaus ovat olleet minut pelastukseni.

Merkittävä neuvo tuli toiselta taiteilijalta, **Seppo Renvallilta**, joka sanoi Harrille:

– Päätä mihin satsaat ja satsaa siihen kaikki. Niin hän on tehnyt.

”Olen oma perheeni”

Lastenkodissa vilkas poika katseli yötaivasta ja sen tähtimerta filosofoiden kaukaisista planeetoista ja meteoreista universumin syvyyksissä. Eräänä aamuna hän heräsi aikaisemmin kuin muut, mutta ei saanut lupaa vielä nousta.

– Sinä aamuna havahduin ensi kertaa, että pian lastenkoti päättyy eikä minulla ole kehtään. Muilla on turvaverkostot, suku ja vanhemmat, mutta minulla oli vain itseni, hän kertoo.

– Se aamu muutti elämäni suunnan. Päätin, että Harri on minun perheeni. Minä pidän Harrista huolta. Minä rakastan Harria. Minä selviän.

Vaikka nuorukainen oli vasta 11-vuotias, hän alkoi vimmaisesti kuroa kiinni aikaa ollakseen valmis omaan, itsenäiseen elämään. Lastenkodeista päästyään hän kävi iltalukiota ja työskenteli samaan aikaan yöt leipomossa. Hänellä oli monta ammattia kuten kokki, leipuri, viinuri, entisöijä, maalari... Hän luki kirjaston kirjat, katsoi elokuva-arkiston elokuvat ja tarjoutui avustajaksi teattereihin vain saadakseen nähdä kaikki esitykset. Pian sekä työ- että ystäväpiiri muodostuivat taiteilijoista.

Lastenkodissa hän oli pitänyt pelkästä ilosta tanssikursseja muille lapsille. Itselleenkin yllätykseksi hänestä tuli myös ammattitanssija ja yksi tunnetuimmista miesmalleista vuosiksi. Hän kutsuu niitä aikoja hieman vähätellen ”irvistelyvuosiksi”, mutta sieltä ovat perua rohkeus ja esiintymistaito. Hän sai myös kosolti itseluottamusta, joka paikaksi pahimpia lapsuusmuistoja.

– Kissojen tehtävä on tuottaa suloisuutta, sanoo taiteilija, joka omistaa kaksi burmalaista kaunotarta.

”Miesten olisi hyvä löytää herkkyytensä”

Automaaleja ja värien vimmaa

Artesaanina hän löysi värit. Kivi rakastaa värejä niin, ettei hänestä löydy laimeaa beesiä raaputtamallaakaan. Joskus ilkikurisesti jopa varpaankynnetkin ovat lakatut kirjaviksi.

– Arjen draamaa, hän kuittaa.

– Tunnen monia, jotka ovat parantuneet masennuksesta värien avulla, hän sanoo.

Pimeänä vuodenaikana pitää ympärillä olla värejä ja kauneutta, jossa kylpeä.

Loisteelliset pinnat teoksiin on poimittu autoista:

– Sellaisia värejä osaavat keksiä vain laboratorioden autoäijät, jotka voivat luopua helpommin vaimostaan kuin autostaan.

Tässä kohtaa Harri nauraa.

– Olen asunut ranskiksissa (Ranskassa), ja siellä auto on onneksi vain kulkuneuvo, mutta täällä ne ovat kuin pyhiä lemmiä. Teoksissani siirrän autojen kiiltävän akryylivärien aivan eri kontekstiin.

– Teosten syvyys ja läpinäkyvä maailma ovat sen sijaan peräisin pitseistä, naisten liian usein aliarvostetuista harrasteista. Pitseihin ovat tarttuneet virkatut naisten arjen unelmat ja ahdistukset. Pitsikuviot leijailevat ja tuikkivat raskaan, miehisen automaalin alla. ”Pirskahdelevat pitsiplaneetat leijailevat kosmisessa pitsiavaruudessa”, hän runoilee.

Yin ja Yang?

– Kyllä, kyllä. Miehen ja naisen olemisen roolit askarruttavat.

Molempien pitää olla tasavertaisia. Olenhan kasvattanut itse itseni ”pattereiden välistä”, eikä kukaan ole päässyt tyrkkäämään jäykkää miehen mallia. En edes tiedä, miksi naisten pitää mennä ensiksi saunaan! Hän rähähtää nauramaan ja takoo kämmenillään poskia.

Leikkivä, utelias lapsi

– Minussa asuu vanhus ja lapsi. Välivaihetta ei ole, tai en sitä itsestäni tunnista. Lastenko-dissa sanottiin, että ”kyllä se lapsi on vink-sallaan”, koska leikin pidempään kuin muut. Leikin yhä, rakastan Linnanmäkeä. Elämässä pitää ottaa voltteja. Mutta usein, kun miehet alkavat leikin, se muuttuu jostain syystä tosikkomaiseksi hampaat irvessä kilpailmiseksi.

Kivi käyttäytyy todellakin kuin utelias lapsi – huutelee, hassuttelee ja kokeilee. Hän lumoutuu seinällä lepattavasta varjosta tai hämähäkin seitin pitsikuvista. Venematalla hän pyytää kuljettajaa ajamaan välillä ym-

pyrää, koska aallot pärskähtelevät silloin niin visuaalisesti.

Näitä havaintoja hän poimii jatkuvasti työstääkseen niitä teoksiinsa.

– Videot ovat tämän ajan maalauksia. Pohdin jatkuvasti, mitä annettavaa maalauksella voisi olla ajassamme.

Seuraava satsaus onkin videoteos, jonka keskiössä ovat demonisoitunut valo ja varjojen liikenne.

Arkeen lisää kauneutta

Koska taiteilijan työ on ”pirun yksinäistä”, hän purkaa yhteisöllisyyden tarpeen suuriin projekteihinsa, joista on tullut myös yksi hänen tavaramerkeistään. Ensimmäinen oli *Liike-Tila-Näyttely* vuonna 1996. Siitä alkoi menestys. Mottona oli jo silloin ja on yhä ”Taide kuuluu kaikille”.

Lähes joka vuosi hän on valloittanut uuden alueen. Viime vuonna aiheena olivat erilaiset kodit. Hankkeen nimenä oli ”Tervetuloa meille”.

Projektit ovat laajoja ja monikerroksisia työstettäviä, mutta Kivellä riittää energiaa. Tänä syksynä hänen ideoimansa ja koordinoimansa *Kauppala 2006* on näkynyt eri puolilla Helsinkiä.

– Se on ”sirkus ilman telttaa” tai se voi olla myös galleria ilman vakituista omaa tilaa, Kivi kuvailee.

Hän on kutsunut nimekkään taiteilijajoukon viemään teoksiaan sinne, missä ihmiset arkisin kulkevat, kuten liikehuoneistoihin, kahviloihin ja yrityksiin.

Hänen ”lempipaasauksiaan” on levittää taidetta arki- ja työympäristöihin.

– Kauneus lisää työniloa ja auttaa jaksamaan. Yritysten pitäisi panostaa taiteeseen yhtä paljon kuin urheiluun, hän puhisee.

Toinen rakas aihe on gallerioiden fini kyn-nys, joka on monille ihmisille korkea.

– Mutta jos taideteoksen näkee keskellä arkea ilman ponnisteluja ja ”helmikanakaakustusta”, silloin se löytää myös selvästi laajemman yleisön, hän uskoo.

Harri Kivi haluaa tehdä maailmaa hitusen paremmaksi paikaksi ja jättää siihen sormenjälkensä. Kunnianhimoinen, ikivanha lausahdus, mutta miten se tapahtuisi? Hän osoittaa lehtiötäni ja sanoo:

– Miesten olisi hyvä löytää herkkyytensä ja luopua turhasta pönäkkyydestä ja vallanhalusta. Kirjoita sinne, että kiltit miehet ja kauneus pelastavat tämän maailman, jos mikä. □